

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: У сучасному українському соціокультурному просторі маємо надзвичайно широкий діапазон оцінок Євромайдану, що пояснюється значимістю цього феномену в новітній політичній історії та важливістю започаткованих Революцією Гідності трансформацій. Аналіз базових тенденцій у рецесії Євромайдану дасть змогу чіткіше окреслити соціокультурні контексти становлення постмайданної України, допоможе краще відчувати її специфіку нинішньої політичної ситуації, надасть додатковий інформаційний ресурс для вироблення солідарної громадянської стратегії досягнення мети, задекларованої у період Революції Гідності. **Об'єктом дослідження** є політичний процес в Україні. **Предметом дослідження** є Революція гідності 2013-2014 рр. **Метою дослідження** є проаналізувати причини, наслідки та рушійні сили Революції Гідності. **Завдання дослідження:** визначити події та явища, що впливають на формування образу України після Революції гідності; розкриття причин Євромайдану. Майдан став одним із найпотужніших комплексних викликів не лише для України, але й для світової спільноти. Водночас викликами-маркерами для українського суспільства від листопада 2013 року стали: відмова уряду В. Януковича підписати Угоду про асоціацію з ЄС, події на Майдані, анексія Криму, трагічні події на Сході України, російсько-українська війна (гібридна війна) та ін. У цій ситуації відбувається переструктурування смислового поля існування суспільства й виникає потреба осмислення подієвого ланцюга, започаткованого Євромайданом. Боротьба громадян України за свої права, що дістала назву Революція Гідності, або Майдан (із відповідним поділом протестувальників на Євромайдан та Антимайдан), стала наймасштабнішою подією в новітній історії України, засвідчивши також нові зсуви в колективній свідомості суспільства. Особливість оцінки подій полягає в репрезентації постфактум процесу Євромайдану (оцінки подій зсередини) - коли результат боротьби був невідомим - мали б, очевидно, інший характер). Значимість і масштаб події, пам'ять про сотні людей, які заплатили життям за свій вибір та активну громадянську позицію, зумовлюють необхідність її всебічного осмислення й дослідження, збереження колективної пам'яті [1, с.34]. Серед причин Майдану - традиційне та систематичне нехтування потребами й проблемами як окремих громадян, так і громадянського суспільства в цілому, неповага до нього з боку влади, загострення економічної, політичної та соціальної кризи. Причин для невдоволення владою було достатньо. За майже чотири роки президентства В. Януковича його старший син Олександр став одним із найбагатших українців. Так само швидко збагачувалося й найближче оточення гаранта, а корупційних оборудок ставало дедалі більше. Середній і малий бізнеси зазнавали утисків з боку фіскальних та перевіряючих органів, великий - змушений був ділитися активами й грошми з представниками чинної влади. Загалом, компіляцією всіх причин революції став відомий банер, який згодом з'явився на одній із барикад Зрозумійте нас! Дістало!» [2, с. 12]. Сума подій і зусиль, що утворили основу феномена Євромайдану, не мають на сьогодні однозначного тлумачення та оцінки. Революція Гідності навіть рік потому сприймається як масштабне, але й досі не пізнане до кінця явище. Але, безумовно, можна констатувати: Майдан став епіцентром масштабних кардинальних змін у країні. Він запустив процес трансформації не лише політичної сцени, але й соціальних та культурних перетворень. Очевидно, що наслідки цього вибуху гніву й гідності, який вивільнив колосальну суспільну енергію, даватимуться взнаки не одне десятиліття - як у геополітичному вимірі, так і у внутрішніх соціально-політичних відносинах. Це був громадянський протест від початку виступу. Подальшого вивчення потребує питання кореляції характеру і хронологічного діапазону подій, а відповідно - й окреслення назви та етапів розвитку [3, с. 31]. За даними Українського інституту національної пам'яті однією з основних рушійних сил Революції стало українське студентство, яке сприйняло свою відповідальність за майбутнє держави та виступило не лише учасниками революційних подій, але й виступило організуючою силою. Окрім студентства рушійною силою Революції виступили футбольні фанати - як одна з найбільш організованих груп молоді. Наслідком їх спільного виступу стало примирення між групами підтримки окремих футбольних клубів. Загалом, в протестах брали участь представники різних національностей та різних прошарків населення України - від найманих працівників до представників середнього бізнесу з всіх регіонів. Основним геополітичним наслідком Революції є вихід України із зони впливу Росії в економічній та політичній сферах, та відносне зменшення залежності від Росії в культурній сфері. В економічній сфері вихід України із зони впливу Росії відбувся через істотне зменшення залежності від критичного для економіки України імпорту з Росії енергоносіїв. Цьому сприяли два чинники: збільшення експорту енергоносіїв з Європи; зменшення внутрішнього енергоспоживання через війну на сході України та російську інтервенцію до Криму. Також зменшення залежності відбулось через розрив торгових відносин з Росією: внаслідок введення проти Росії міжнародних санкцій через її агресію проти України; та ведення Росією торговельної війни проти України («Сирна війна», «Шоколадна війна», знищення санкційних продуктів тощо) [4, с. 1]. **Висновок.** Суспільно-політичні зрушення в Україні наприкінці 2013 - на початку 2014 років стали прикладом небаченого досі стану громадсько-політичної мобілізації, який зумовлений не тільки значенням для громадян проблеми геополітичного вибору правлячої еліти України (непідписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), а насамперед «якістю» політичного режиму, в тому числі мірою можливості реалізації громадянами своїх прав та свобод, ставленням правлячої еліти і силових структур (ігнорування, страх, ізоляція, застосування сили) до тих чи тих форм громадянського спротиву [5, с. 18]. Євромайдан започаткував Революцію Гідності. В цілому події 2013-2014 років стали маркером і потужним імпульсом процесів у новітній історії України, а також лакмусом європейської спільноти в цілому. Зокрема, а) у внутрішньополітичному відношенні - Революція внесла істотні корективи в процеси самоідентифікації (перереформування ідентичностей) та творення політичної нації; б) у зовнішньополітичному вимірі - в уявленні про місце України в світі як суб'єкта міжнародних відносин.

Список використаних джерел

1. Шевчук Д. Пастки посткомунізму / Д. Шевчук // Критика. 2013. Число 11-12. С. 33-35.
2. Наріжна В. Євромайдан у текстах / В. Наріжна // Критика. - 2013. - Число 11-12. С. 12-15.
3. Євромайдан - подія десятиліття - екс-спецпредставник Мадлен Олбрайт // URL: <http://www.pravda.com.ua/photo/2014/01/12/7009379>.
4. Зігрій І. Причини, наслідки та рушійні сили Революції Гідності // URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34759/1/47.pdf>
5. Парасківа Л. С. Бистрицький: Європи на Майдані більше, ніж чимало де в ЄС / Л. Парасківа // Країна. 2014. №1(204). С.25-27.